

~~PH.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

VI-27
SIGNAT. CLVCCCCXIII.

St. Michael. alied

DOCTRINAE
de
BAPTISMO

42

Capita praecipua, sub forma thesium tractata, &
divina Spiritus sancti benignè assisten-
te gratiâ,

PRÆSIDE DAVIDE
RUNGIO, SS. THEOLOGICÆ DO-
ctore & Professore in Academia VVue-
bergensi publico,

Ad publicam disputationem 30. Aprilis hora 6,
matutinâ institutendam propositâ.

à

M. BARTHOLEMAEO BATTO
Hamburgensi.

WITEBERGÆ,

Typis M. Georgij Mulleri, Anno 159

Clarissimo, consultissimoq; viro, Domino
HENRICO ab HOLTE I. V. D.
prestantissimo,

Reverendis, doctissimis deque Ecclesia Christi
benè meritis viris,

Dn. M. GREGORIO STAMMICHIO,
Hamburgi ad D. Catharina Pastori, Ec-
clesiarumq; ibidem inspectori vigi-
lantissimo,

Dn. CONRADO GERLACIO,
ministerij ibidem Seniori venerando; fautoribus
& amicis optimis summeq; colendis,

Optimo & ornatissimo viro
Dn. IOHANNI BATTO
civi Hamburgensi parenti carissimo,
multumq; honorando,

Disputationem hanc, præcipuorum doctrinæ de Bap-
tismo capitum veram assertionem complectentem,
benevolentia, debitaq; gratitudinis & obser-
vantia testimonium offert & nun-
cupat.

M. BARTHOLEMAEVS BATTVS
Hamburgensis.

THESIS I.

DE Baptismo, primo salutis nostræ instrumento, ut per quod in Ecclesiæ cœtum, extra quem non est salus, initiamur & recipimur, acturi, primò definitionem ejus proponemus, ut quid in tota tractatione potissimum expectandum sit, primâ statim fronte appareat: post eam, in sua præcipua membra resolutam, eâ, quâ fieri poterit, *σάφωρα* considerabimus.

2. Definitur autem baptismus ab alijs aliter, Hugo de S. Victore definit illum aqua diluendis criminibus sanctificata. Alij definiunt Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ. Quas quidem definitiones etsi dextrè intellectas veras esse non negamus: sequentem tamen, quia plenior omnium Baptismi causarum explicationem habet, nostro instituto magis accommodatam judicamus.

3. Est itaque Baptismus Sacramentum novi fœderis, institutum à Deo, quo hominem, peccato pollutum, aqua in verbo vitæ mundat, sanctificat, regenerat, ex eo, qui natura erat filius iræ, Dei filium facit, cœlestiumq; bonorum hæredem instituit, ut corpore peccati destructo, nunquam peccato serviat amplius, sed in novitate vitæ perpetuò ambulet.

4. Definitio hæc ut rectiùs intelligatur, sequentes veniunt expendendæ quæstiones: 1. ut de definito, seu Ety mo nihil nunc dicamus, est de genere. 2. de auctore seu causa ejus efficiente. 3. de materia, 4. de forma, 5. de fine quoad Deum, seu effectis & fructibus Baptismi, 6. de fine quoad nos, 7. de subjecto, seu objecto, in quo Sacramentum hoc occupatur. Has ordine primùm videbimus, post de ejus ministris, per quos rectè & legitimè administrari possit, alijsq; solennitatem hujus Sacramenti concernentibus quæstionibus nonnihil dicemus.

5. Quod ad primam: Baptismum dicimus Sacramentum, id *1. Quæstio.* quod nemo facilè in dubium vocat, qui vel Sacramenti partes constituentes, vel finem, tum quoad Deum, tum quoad nos, penficulatiùs considerat.

6. Partes Sacramenti constituentes duæ sunt; Elementum visibile & externum, & verbum, teste Augustino tract. 80, in Iohannem: Accedit verbum ad Elementum & fit Sacramentum.

7. Finis quoad Deum est, ut sint efficacia signa & signacula missionis Evangelij propriae, & gratiae Dei, per quae Deus verè nos justificat, salvat, & coelestium bonorum hæreditatem efficaciter nobis applicat & obsignat: quoad nos verò obligatio, quæ ad obedientiam debitam Deoque gratam nos vicissim obstringimus. Quæ quidem Baptismo nostro in solidum competere, & negari facile non potest, & ex sequentibus, Deo dante, sole clariùs patebit.

8. Porro novi fœderis Baptismum dicimus Sacramentum. Per novum verò fœdus intelligimus doctrinam de beneficijs exhibiti Christi mediatoris, ex Sion & Hierusalem in omnem terram propagatam: Quemadmodum per vetus fœdus sive testamentum Legis doctrinam, post exitum Israelis ex Ægypto in Sinamonte horrendis signis iræ & judicij Dei Mediatore Mose promulgatam.

9. Hujus Novi fœderis Sacramentum est Baptismus, ut qui exhibitio demum Christo institutus est, & sub veteri testamento multoties promissus, & typis adumbratus.

10. Sanè ante Christi in carnem adventum quenquam hoc modo Baptizatum unquam fuisse ex scriptura doceri non potest. Nam quod 1. Cor. 10. Patres in Mosen nùbe & mari baptizatos fuisse Apostolus testatur, id in figura ipsis contigisse, idem Apostolus v. 11. interpretes omni exceptione major est.

11. Promissiones verò quibus idem sub tempus Novi Testamenti promissus est, ne tam numerum, quam pondera attendisse videamur, duas tantum considerari petimus: altera Ezech. 36. ver. 25. extat, ubi populum suum se aspersurum aquis mundis pollicetur Deus, quibus mudentur ab impuritatibus suis: altera Zachariæ 13. v. 1. ubi futurum ait, ut pro peccato & separatione ex immunditia aperiatur fons domui David. Quæ in Baptismum nostrum digitum quasi intendere nemo non videt.

12. Typi, quibus idem varijs modis in veteri Testamento fuit adumbratus, sunt aquæ Mara à Mose ligno injecto dulces redditæ Exod. 15. aquæ ex petra à Mose percussa, emanantes, Exodi 17. aqua expiationis, in quam vaccæ rufæ cineres conspersi sunt Num. 19. aqua Jordanis, qua Naëman Syrus tinctus à lepra miraculose sanatur 2. Reg. 5. &c.

13. Tres verò sunt præcipui, Arca videlicet Noah, circumcisio
&

& stupendus ille Israëliitarum per mare rubrum transitus, quæ Baptismi nostri typos fuisse ipsa Novi Testamenti scriptura disertè testatur. De arca quidem Noah 1. Pet. 3. de circumcissione Col. 2. de transitu verò illo Israëliitarum 1. Cor. 10.

14. Hoc Novi foederis Sacramentum à Deo institutum esse definitio asserit, quod facile concedet, qui ex superioribus Baptismum Sacramentum esse recordatur. Sacramenta enim cum foederis cum Deo sanciti signacula sint, quis, nisi extremè impius, humanæ & non divinæ potius ordinationis illa esse statuat?

*Secunda
questio.*

15. Sed & mandatum Christi Apostolos in orbem terrarum exire & omnes gentes baptizare præcipientis, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, idem potentissimè evincit. Rem enim à Deo peculiariter præceptam ab humana ordinatione suspendere absurdissimum est.

*Matth. 28.
Marc. 16.*

16. Posset idem probari pluribus, & inter alia etiam elogijs illis tam præclaris, quibus in scriptura Baptismus passim insignitur: verùm, quia de Baptismo nostro nemo sanæ mentis id unquam negavit, omnem hinc operam ludere fortassis videbimur.

17. De Iohannis verò Baptismo non eadem omnium est sententia, sive genus, sive auctorem, sive effectus quis attendat, quod hinc considerare operæ pretium iudicamus.

18. Scholastici, Pet. Lombardus, Thomas, & alij, Item Iesuitæ & reliqui Pontificij, etsi evidentia loci Matth. 21. & aliorum compulsi, Baptismum Iohannis à Deo fuisse negare non possunt: tamen ratione ritus externi tantum id intelligendum esse contendunt, & quidem ratione generalis tantum Dei inspirationis. Ratione enim particulari ritum illum non à Deo præscriptum, sed à Iohanne institutum esse dicunt, ut meritò Iohannis proprius Baptismus dicatur, à Christi Baptismo diversus.

*Lomb l. 4.
dist. 2. art.
5. Th. par.
3. quest. 38
B. ll. tom.
3. libr. de
Bapt. c. 20.
21. 22. Con-*

19. Effectum quoque ejus nullum nisi humanum fuisse concedunt: nihil in eo effectum, quod non à quovis homine fieri posset; lotionem fuisse, quæ corpus tantum mundaret, ad animam autem non pertingeret; remissionem peccatorum & Spiritum sanctum non contulisse; Baptismum insufficientem fuisse, non propter imperfectam fidem vel Iohannis, vel à Iohanne Baptizatorum, sed propter suam ipsius infirmitatem; atque adeo Sacramentum non fuisse, sed tantum quoddam Sacramentale disponens ad Baptismum Christi, ad quem usu baptizandi à Iohanne

*vil. Trid.
sess. 7.
Mar. Dur-
kanus l. 1.
côt. Anab.
cap. ult.*

ne præparandi erant, quoque omnes à Iohanne baptizati postea denuò baptizari debebant.

Homil. 14. in Matth. 20. Nec hos tantùm, sed & patres quosdam sententia hæc astipulatores invenit. Ex Græcis quidem Chryostomum, qui in Baptismo Iohannis comprehensam fuisse remissionem peccatorum disertè negat: Ex Latinis verò Augustinum, qui Iohannis & Pauli baptismum non unum, sed diversos fuisse contendit, & ob id à Iohanne baptizatos, à Paulo Christi baptismo denuò baptizari iustos Act. 19.

21. Nos verò, quibus scripturæ auctoritas omni humana auctoritate potior est, ejus ductum secuti, substantiæ & salutaris fructus ratione, qui est peccatorum remissio, regeneratio & renovatio, inter utrumq; Iohannis & nostrum Baptismum discrimen agnoscimus nullum: etsi nobiliores quasdam Spir. S. gratias, liberalioriq; aliquantò mensura nostro baptismo in nos effundi, haud inviti largiamur, id q; in re ipsa diversitatem nullã inducit.

Mar. Duncanus l. 1. cont. Anabap. cap. 4. 22. Ne verò scripturæ autoritatem jactare tantum videamur, ecce id, quod dicimus, ex ea probamus. Ac primo quidem Apostolos à Iohanne baptizatos fuisse in confesso est & negari non potest: hos verò Christi baptismo, hoc est nostro, post denuò tinctos fuisse affirmari neutiquam potest, aut si affirmare Pontificij audent (ut certè audent, dum contra expressum textum Ioh. 4. dicere non verentur Apostolos à Christo ipso fuisse baptizatos) ex scriptura id doceri petimus.

23. Quod enim Act. 1. ipsis promittitur, futurum, ut aqua à Iohanne baptizati, Spiritu S. post dies non multos baptizentur, id de baptismo flaminis, seu visibili Spiritus sancti super Apostolos effusione intelligendum, eventus die Pentecostes docuit, Nequaquam igitur iteratum ipsis aquæ baptismum fuisse probat.

24. Probatur idem ex effectis, atque fructibus, demonstratione prorsus necessaria, qui Iohannis baptismo cum nostro communes fuerunt.

Marc. 1. Luc. 3. Iohan. 3. 25. Nostri Baptismi effectus atque fructus sunt, peccatorum remissio, sanctificatio, regeneratio, ut paulo post probabitur. At hæc Iohannis quoque Baptismum contulisse scriptura testatur, quandò prædicasse dicit Iohannem Baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum: quando de Iohannis Baptismo, qui publicè tunc in usû erat, Christus pronunciat: Nisi quis renatus fuerit

fuerit ex aqua & spiritu, non potest ingredi in regnum celorum?
 quando deniq; Petrus Baptismum, quo ipse tinctus erat, hoc est 1. Pet. 3.
 Iohannis, se non minus saluum facere affirmat, quam reliquos
 Christi baptismus, hoc est noster.

26. Et cum, Paulo teste, Baptismus novi Testamenti unus sit, *Ephes. 4.*
 aut igitur Iohannis Baptismum, totumq; adeo ipsius ministerium
 ad verus testamentum referant Pontificij, aut illum cum nostro
 Baptismo eundem esse fateantur. Prius vel inviti negare cogun-
 tur, posterius igitur concedant oportet.

27. Quia vero fons & occasio errandi in hac quaestione fuisse
 Pontificijs videtur, temporis institutionis Baptismi affectata quæ-
 dam ignorantia, illud quoq; hic determinandum esse iudicamus.

28. Lombardus, quem Pontificij sequuntur, de hac quaestione *Libr. 4.*
 sententias dicit esse varias, duas vero tantum recenset, 1. est co- *distinct. 3.*
 rum, qui tunc Baptismum institutum dicunt, quando Christus *art. 6.*
 Nicodemo ait: Nisi quis renatus fuerit &c. 2. eorum, qui post
 resurrectionem demum solemnem illa mandati promulgatione:
 ite, docete omnes gentes &c. institutum contendunt. *Part. 3.*
 rem amplecti videtur Thomas, quando Christo baptizato Iohan- *quest. 28.*
 nis Baptismum cessasse negat. *art. 5.*

29. Nos tertiam tenemus, & Baptismum una cum Novi Te-
 stamenti ministerio coepisse affirmamus.

30. Affirmati ratio est: Quia Baptismus & ministerij N. Testa-
 menti (quod cum Iohanne coepisse Christus ipse Matth. 23. au-
 thor est, Prophete, inquit, & ipsa etiam Lex usq; ad Iohannem
 prophetarunt) pars est: & ministerij huius Sacramentum illud,
 quo primum in fœdus Dei iniciamur & recipimur.

31. Et hæc quidem de secundo, quod in definitione expendend-
 dum dicebamus; sequitur tertium, de materia scilicet Baptismi.

32. Materiam hanc dicimus aquam, quam non in Iohannis tan- *Tertia*
 tum Baptismo, sed Apostolorum etiam adhibitam semper fuisse, *questio.*
 & *πράξις* Apostolica, & Paulus Ecclesiam Christi mundatam la- *Ephes. 4.*
 vacro aquæ in verbo asserens, irrefragabiliter comprobant. Mit-
 to nunc typos, quibus hæc Baptismi aqua in vet. Test. præfigura-
 ta est: mitto aquam ex Christi perfosso latere fluentem, quo Ba-
 ptismum nostrum notari, Orthodoxi Patres rectè monuerunt.

33. Ex quibus etiam hoc intelligimus, cuiusmodi aqua Bapti-
 smi esse debeat, Elementaris scilicet & naturalis, sive ea stagnalis
 sit, sive fluvialis, sive fontana, sive pluvia. *In*

34. In institutione igitur injurios esse, & ob id verum Baptisma administrare & percipere non censemus, qui vino, lacte aut alio quovis liquore aquam permutant. Est enim aqua seu aspersio vel immersio in aquam ex partibus Baptismum constituentibus, qua absente Baptismi verbum non magis est Baptismus, quam anima, corpore humano annihilato, homo est.

Beza in Epistola ad Th. Titium.
lib. d. h. e.
ref. cap. 59.
lib. de h. e.
ref. lib.
35. Hæreticos verò veteres Seleucianos & Hermianos, qui Augustino, & Philastrio testibus, non aqua sed igni baptizandum nugabantur, & flagellantes, qui itidem non aqua, sed sanguine proprio, eoque flagellis excusso atque expresso baptizandum delirabant, & Iacobitas, qui aquæ baptismatis loco ferro candenti crucis figuram frontibus imprimebant, & alios, vertiginis spiritu agitados fuisse arbitramur.

Mar. Dun-
can. cont.
Anab. l. 1.
cap. 2.
36. Sed nec Pontificiorum placita probamus de aqua suis benedictionibus vel potius incantationibus consecrata, & in hunc usum reservata, ad Baptismum adhibenda. Etsi enim aquam per verbum & orationem sanctificandam esse non negamus, id tamē in ipso usu quàm rectissimè fieri affirmamus.

Quarta
questio.
37. Est verò verbum hoc (ut ad quartum in definitione considerandum transeamus) ipsum institutionis verbum: Ego baptizo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Hoc verbum illud est, per quod Baptismi aqua verè sanctificatur, & per quod Christus lavacro aquæ Ecclesiam suam mundat, quodq; vitam quasi & animam aquæ impertit, ut non immeritò Baptismi forma dici mereatur.

Catechesi
minori de
Baptismo.
38. Sine verbo namque hoc aqua Baptismus non est, sed ut rectè & graviter D. Lutherus, simplex aqua: addito verò verbo hoc Baptismus est, hoc est salutaris gratiæ, vitæq; aqua, & lavacrum regenerationis in Spiritu sancto. Tit. 3.

39. Execranda igitur & fulmine cœlitus misso vindicanda in Baptismum, ipsumque adeò Spiritum sanctum blasphemia est Mennonis, Anabaptistæ impietatis præcipui olim Antistitis, omniumq; ejus complicitum, blasphemantium, Baptismum nihil aliud esse, quam manum aqua plenam, aut lotionem manu, liquore plena, factam.

40. Porro verbum institutionis formam Baptismi dicimus, non ut illud ab eo, qui baptizatur vel auribus percipitur tantum, vel & auribus percipitur & corde creditur, sed ut verbum institutionis

nis

nis & promissionis est, & ut ab eo, qui secundum Christi mandatum Baptismum administrat, usurpatur & profertur.

41. Neq; enim ab utentis vel fide, vel incredulitate Baptismus, (ut nec alia sacramenta) dependet, sed à fide, & promissione instituentis Dei, qui, quomodolibet se homo habeat, ἀμετάβλητος est, & perpetuò sui similis, donaq; ejus ἀμεταμέλητα, nec incredulitas hominis fidem ejus evacuare potest. Rom. 11.
Rom. 3.

42. Ut verò, quomodo secundum Christi præceptum Baptismus legitimè administrari debeat, rectius intelligatur, ipsum institutionis verbum accuratius aliquantò inspiciendum est.

43. Tria autem in illo veniunt consideranda 1. verbum explicans baptizandi actum, 2. nomen exprimens personam, quæ baptizatur, 3. voces explicantes personas, in quarum nomine quis baptizatur, & cum quibus in fœderali hac actione fit stipulatio.

44. Quod ad primum & secundum, usus illorum in alijs atque alijs Ecclesijs paulò diversior est. Verbum enim baptizandi actum explicans per indicandi modum Latina, & aliæ pleræq; expriment Ecclesiæ hoc modo: Ego baptizo te in nomine Patris, filij & Spiritus sancti. Græca verò per modum imperandi, vel deprecandi; Baptizetur servus Christi in nomine Patris &c.

45. Similiter nomen exprimens personam, quæ baptizatur, Græca in tertia persona, Latina & aliæ in secunda enunciant, Quam quidem diversitatem, quia essentialia Sacramenti inviolata relinquit, tum legitimæ illius administrationi tum, integritati nullam vim facere judicamus.

46. Quod ad tertium, illud verò idipsum est, in quo non minus periculose, quam sæpè à multis erratum fuit, quam primum à præscripto institutionis deviari cœptum, ut proclivis solet esse lapsus, lucerna pedum nostrorum & lumine semitarum nostrarum, verbo Dei, securè neglecto.

47. Ut ergo nos inter omnes errorum scopulos tuti navigemus, cynosuram præscripti institutionis divinæ secuti, nulla profus ratione à forma præscripta discedendum existimamus, sed totidem planè verbis, eodemq; ordine à Baptismū administrante enunciandam,

48. Neq; enim dubium est Christū hujus sui præcepti, quo singulas Deitatis personas explicitè exprimi jussit, causas habuisse & quia in sacro hoc singulæ personæ singularia conferunt beneficia, explicatam earum mentionem fieri, utile est.

B

Non

49. Non tantum igitur errasse censemus portenta illa hæreticorum veterum, Gnosticos, qui, Irenæo teste, baptizabant in nomine ignoti Patris, in veritate matris omnium, & in nomine descendentis Iesu: Eunomianos, qui referente Niceta, in nomine Patris increati, & filij creati & Spiritus sancti sanctificantis, qui à Filio creatus est, & similes: Sed omnes etiam illos, qui vel in nominibus Patris, & filij & Spiritus sancti, vel in nomine Iesu, vel in nomine sanctæ Trinitatis baptizant à præscripta à Christo forma recedere & in institutionem peccare arbitramur.

50. Improbamus quoque, quod lib. de vera & falsa religione cap. de Baptismo docet Zvvinglius: non esse necessariam ullam certam verborum formam in baptismo. Hoc enim cum institutione baptismi è diametro pugnare, qui vis facile agnoscit.

51. Nec quicquam vel adversariam sententiam iuvat, vel nostræ officit, quod in Actis in nomine Iesu Christi leguntur baptizasse Apostoli, nulla explicita Patris & Spiritus sancti facta mentione.

52. Indicari enim illic negamus formulam, quæ inter baptizandum usi sunt Apostoli (Hæc autem & ab ipso Christo & ab Evangelistis sufficienter satis descripta erat, indeq; peteda) ostendere autem tantum Lucam voluisse dicimus, Christianos recens conversos in fidem, doctrinam atque professionem Christi baptizatos fuisse. Neq; enim verisimile est, Apostolos præcepti dominici tam citò oblitos fuisse.

*Quinta
questio.* 53. Et hæc quidem de materia & forma baptismi, sequitur nunc definitionis membrum quintum, quod est de fine Baptismi quoad Deum, seu effectis atq; fructibus baptismi salutaribus: doctrina videlicet, ut utilissima & consolationis plenissima; ita ab antiquo illo serpente nunquam non, partim per cuniculos, partim vi aperta oppugnata, misereque quassata.

54. Quod ne nunc quidem facere cessat, sed nihil non molitur, quo doctrinam hanc ex mentibus piorum extorqueat, imò ex Ecclesia planè extirpet: Quod ut eo facilius effectum det, & Ecclesiæ pugnam difficiliorem efficiat, non una tantum parte illam aggreditur, sed utroque quasi cornu laborantem tormentis indefinenter quatit, operam ipsi præstantibus, hinc quidem Calvinianis, illinc verò Pontificijs & Iesuaitis.

Calvi

55. Calviniani, falsa hæc opinione fascinati, Sacramenta signa Calvin. 4.
tantum esse significantia, ipsiq; gratiam & remissionem peccato- instit. c. 14.
rum non conferri, sed significari tantum & obsignari, Bapti- Ursin. par.
smum omni salutari fructu exuunt prorsus, in eo regeneratio 3. cateb.
nem non fieri, sed ejus documentum tantum & symbolum à explicat.
Deo proponi dicunt, seu, instar signati esse diplomatis, quo Calvin. 4.
nobis confirmet Deus peccata nostra omnia deleta, inducta & instit. c. 15.
obliterata esse: Signum esse ordinatum ad significandum, nos sect. 1.
recepti à Deo in gratiam propter effusum Christi sanguinem & Ursin. par.
regenerari ipsius spiritu. Quæ quam procul ab Anabaptistarum 3. exp. ca-
hæresi absint, omnibus pijs judicandum relinquimus, t. ch. p. 54.
Beza in

56. Et hi quidem ut in defectu peccant, ita in excessu peccant th. Momp.
Pontificij, qui efficaciam Baptismi eousque extendunt, ut pec- scriptis,
catum per illum tolli & deleri arbitrentur, non quoad reatum
tantum, sed & quoad materiale seu vitium, ita quidem, ut re-
natis peccatum non solum non imputetur, sed ne quidem sit.
Cui duos insuper alios effectus adjungunt, collationem vide- Conc. Tr.
licet gratiæ ex opere operato, & impressionem caracte- sess. 7. Bell.
ris in anima indelebilis, ob quem iterari Baptismus non tom. 3. cõt.
possit, 2. generali
lib. 1. c. 12.

57. Nos regia incedentes via, contra illos quidem pronun-
ciamus Baptismum verè esse organon illud per quod Spiritus
sanctus nos à peccatis verè mundat, sanctificat, regenerat, ut habet
definitio: contra hos verò, effectus assignatos duos, primum
& tertium videlicet, falsos, adulterinos, & ex scriptura nun-
quam probabiles, dicimus: secundum verò partim concedi-
mus, partim accuratorem considerationem requirere cen-
semus.

58. Prius cum dicimus, non tribuimus aquæ Baptismi magi-
cam quandam mundandi, sanctificandi & regenerandi vim, qua-
si sine gratia Dei, merito Christi, & efficaci operatione Spiritus
sancti hæc operetur: Quemadmodum nec characteribus, sylla-
bis, aut sono verborum, cum Evangelium potentiam Dei ad sa-
lutem omni credenti esse credimus: sed organon esse volumus, Rom. 1.
per quod Pater gratiam suam exhibet, donat, applicat: Filius
meritum

meritum suum credentibus communicat; Spiritus S, ad salutem
omni credenti efficaciam suam exercet.

59. Quod tum ex promissione institutioni Baptismi annexa e-
videnter claret, quâ salus promittitur omnibus, qui crediderint
& baptizati fuerint: tum alijs scripturæ testimonijs potentissimè
evincitur.

Tit. 3.

60. Et primò quidem Paulus de Baptismo pronunciare non
veretur, quòd sit lavacrum regenerationis, & renovationis in
Spiritu sancto. Cujusmodi verò lavacrum illud sit, alibi expli-
cat, dicens: Christum Ecclesiam dilexisse, eamque sanctificasse
purgando eam lavacro aquæ in verbo.

Ephes. 5.

61. Christus verò idem probat, quando fieri non posse pronun-
ciat, ut quis introeat in regnum cælorum, nisi aqua & spiritu re-
nascatur: Quibus verbis Baptismum nostrum notari certissimū
est, ut maximè id neget Calvinus. Vtrique, & aquæ & spiritui
unus & idem effectus, renascentia videlicet, assignatur.

Ioh. 3.

lib. 4. inst.
c. 16. sect.
25.

62. Non autem moramur hîc Calvinî glossam, qua copulam
per ἐπεξηγήσειν exponendo, aquam hæc loco dicit simpliciter ac-
cipi pro Spiritu, qui metaphoricè in Prophetis aquæ nomine sæ-
pè solet designari.

63. Præterquam enim, quod à communi omnium orthodoxo-
rum interpretum explicatione recedit, in cerebro Calvinî nuper
nata, & præter inanem ταυτολογία nihil habet, & ab ipso quo-
que textu alienissima est, qui generationi ex carne, seu ἡν ἠνω-
ξᾶς φθαγῆς regenerationem ex semine incorruptibili opponit,
& illam quidem ex carne, hanc verò ex aquâ & Spiritu esse pro-
nunciat, tanquam salutari regenerationis lavacro. Tit. 3.

1. Pet. 3.

lib. 4. c. 15.
sect. 2.

64. Sed & Apostolus Petrus astipulatur, Baptismum diluvii
aquis olim præfiguratum, nos salvare dicens. Quo sanè salus
ipsa Baptismo aquæ ascribitur, quicquid etiam dicat Calvinus,
non significare Petrum voluisse, abluitionem & salutem nostram
aquâ perfici, aut aquam purgandi, regenerandi, renovandi vir-
tutem in se continere. Quæ hîc de simplici & nudâ aquâ intellecta
vult, nos, ipsumq; adeò Lutherum, habet ὁμοψήφως: sin de Ba-
ptismi aquâ, id quod totus contextus innuit, cum Mennone,
Baptismum ullam purgandæ animæ vim habere negante, illum
blasphemare non dubitamus.

All. 2. et 22

65. Quid, quod & remissio peccatorū, ablutio à peccatis aquæ
Baptismo

Baptismo disertè in scriptura tribuitur : & quicumque baptizati sunt, in mortem Christi baptizati & Christum induisse scribuntur. Quæ sanè singula singulæ demonstrationes sunt prorsus invictæ, baptismum aquæ verè esse mundationis, sanctificationis, & regenerationis instrumentum.

66. Neque verò jam dictis adversatur, quod alibi scriptura testatur: sanguinem Iesu Christi mundare nos ab omni peccato, & purgare conscientias nostras ab operibus mortuis ad serviendum Deo vivo.

67. Aliter enim sanguis Christi nos mundat à peccatis, aliter Baptismus. Ille per modum & rationem meriti, addo & efficaciam, quâ præsens in Baptismo operatur; hic per modum instrumenti, quo meritum Christi sanguine, in ara crucis pro nobis effuso, partum, fide nobis applicatur, atq, adeò salvifico Christi sanguine aspergimur.

68. Quomodo etiam solvitur Pontificiorum criminatio, quâ ex eadem hac sententia nostra sequi putant, non uno & solo Christi merito & passione nos salvari. Mors enim Christi causa est meritoria, qua cœlestia illa bona, justitia, salus & vita æterna nobis acquisita sunt: Baptismus est unum ex mediis, per quæ bona illa, fide applicanda, nobis distribuuntur.

69. Nec se expedire arbitramur Calvinianos distinctione numero inventâ, inter aquæ & Spiritus Baptismum, externum & internum. Duos enim Baptismos definitione differentes & tempore separatos (statuunt enim Calviniani infantes baptizatos adultâ demum ætate baptismi fructum consequi, id est, regenerari) ex scriptura probari posse negamus, imò cum ea pugnare censemus, dicente Apostolo, Baptismum, quemadmodum & Christum & fidem, unum esse.

70. Externam equidem Baptismi actionem ab internâ Spiritus S. vi distinctam esse non inficiamur: ex ordinatione autem divinâ, hanc, cujus proprius effectus est regeneratio, actioni Baptismi externæ rectè tribui & per illam ad excitandam regenerationem efficacem esse censemus, separationem verò Swencfeldianismum sapere arbitramur.

71. Porro, dum in primâ adhuc quæstionis, de effectis atque fructibus Baptismi, parte versamur, illa etiam in considerationem venit quæstio; quid de Hypocritarum Baptismo sentiendum,

Rom. 6.

Gal. 3.

1. Iob. 1.

Apoc. 1.

Heb. 9.

Baza in

colloquio

Mompel:

pag. 436.

Vrsinus

disput.

quadam

thesi 7.

nunquid & ille verè regenerationis, & renovationis lavacrum sit.

72. Ad quam faciliùs expediendam, finium consideratio perquam utilis videtur. Est igitur finis rei, alius per se, alius per accidens. Ille ex rei ipsius natura resultat, hic ex malâ, accedente dispositione in objecto, per quam illum contingit impediri.

73. Quod igitur ad finem Baptismi per se, qui ex voluntate, intentione & institutione Dei, atque adeò ipsius Baptismi naturâ dependet, statuimus semper esse & manere Baptismum lavacrum regenerationis & renovationis in Spiritu sancto, si maxime illi, qui baptizantur, Hypocritæ sint, ideoque regeneratio ipsa in baptizatis non sequatur. Hoc enim Baptismo accidere dicimus, impietate & incredulitate Hypocritarum obstante, quò minus in illis fructificare possit.

74. Simili prorsus modo, quemadmodum Evangelium, si ordinationem Dei spectes, Paulus odorem vitæ ad vitam esse pronunciat omnibus, qui, ordinationi divinæ obtemperantes, hoc est, verâ fide Evangelium suscipientes, servantur: odorem verò mortis ad mortem omnibus, qui, incredulitate suâ id ipsum repudiantes, pereunt.

75. Et huc pertinet, quod suprâ dicebamus, formam Baptismi verbum institutionis esse, non ut creditur, vel non creditur, sed ut est verbum institutionis, ordinationis & promissionis.

76. Non ergò stabilimus eorum opinionem, qui indiscretè omnes, qui baptizantur, sive credant, sive non, regeneratos contendunt. Fidem enim etsi ad substantiam Baptismi pertinere negamus: ad fructum tamen salutarem, qui est regeneratio & renovatio, ita necessariam credimus, ut hac qui destituuntur, illam nequicquam sibi polliceri dicamus, ac proinde regeneratos nec dici, nec esse pronunciemus.

77. Denique quæri hîc etiam solet, de illis qui antequam baptizantur, verbo audito, lecto, vel meditato conversi fuerunt, ut de Eunuchò, Cornelio, Lydia &c. ex Actis constat, nunquid illis quoque Baptismus lavacrum regenerationis & renovationis fuerit?

Ad

78. Ad quod affirmatè respondemus; Etsi enim in illà baptis-
matis actione demùm regenerati non fuerunt (erant enim jam
ante conversi, & proinde renati per verbum) mediante tamen
Baptismo, beneficium regenerationis in illis fuit confirmatum,
& Spiritus S. gratia locupletata; atque sic collata eis fuerunt in-
crementa donorum Spiritus sancti, quæ cum regeneratione con-
nexa sunt.

79. His explicatis, venimus nunc tandem ad quæstionis pro-
positæ membrū secundum, quo à Pontificiis assignatos Baptismi
effectus falsos & adulterinos dicebamus, quod nunc probandum
sumemus.

80. Ut verò inverso ordine ab ultimo ad primum baptismo as-
signatum effectum progrediamur, negamus primò; per Baptis-
mum imprimi in animā characterem indelebilem, ob quem rei-
terari non possit.

81. Non autem necessarium existimamus, integram de chara-
ctere tractationem hîc repetere. Illa enim ad locum de sacramen-
tis in genere propriè spectat, & eruditè ac breviter tradita extat
à D. Chemnitio in examine can. 9. sess. 7. concil: Trident: , sal-
tem quid characterē vocent Pontificii, hîc considerare utile est.

82. Bellarminus aliquot propositionibus illum complectitur, Tom: 3.
ex quibus brevissimè definitio talis colligi potest: Character est *cont. genâ*
qualitas creata, indelebilis, animæ impressa per sacramentū ini- *lib: 2, c. 9.*
terabile.

83. Hic est character, quē per Baptismum animæ imprimi con-
tendunt, nos cur id falsissimum esse pronunciemus, rationes sunt,
quas negligere nec possumus, nec debemus.

84. Prima quidē, quòd omni scripturæ fundamento destitutum
characterē illum videamus; altera, quòd aliquot ab Apostolorū
ætate seculis ignoratus, & feliciter quidē ignoratus fuerit; ita, ut
dicto sensu ne apud Lombardum quidem characteris appellatio
inveniatur.

85. Vtrunq; se probaturum confidenter sanè Bellarminus præ-
sumit, ijs scripturæ & Patrum dictis, quibus à Deo signari, signo
notari, signū accipere, eoq; insigniri credentes passim dicuntur.

86. Sed quam dictis illis omnibus nihil proficiat, ipse, nisi talpā
cæcior esset, facile videret, accuratiori aliquantò illorum, siue
scripturæ, siue Patrum locorum, instituto examine,

87. Cujus.

ibid: c. 20.

21.

2. Cor. 14

Eph. 1. et 4.

Isa. 66.

Exod. 12.

Ezech. 9.

87. Cujusmodi signum atque characterem, quo credentes in & per Baptismum obsignantur, scriptura intelligat, secundus ab ipso ex Ephes. 1. allegatus locus docere illum facile potuisset, ubi signum hoc ipse spiritus promissionis sanctus appellatur, pignus atq. arrhabo hereditatis nostrae, per fidem habitans in cordibus nostris.

Rom. 8.

1. Cor. 3.

2. Tim. 1.

88. Similiter & Patres cuiusmodi characterem intelligi velint, ex citatis ab illo testimonijs, praecipue Chrysostomo hom. 2. in Epistolam ad Ephes. & Ambrosio lib. 1. de Spiritu sancto cap. 6. discere potuisset, quibus characterem illum ipsum Spiritum sanctum interpretantur.

in 4. sent. 89. Quod ad argumenta ex ratione desumpta, in genere cum distinct. 6. Gabriele respondemus, persuasiones esse non procedentes ex necessarijs, & ob id nihil concludere, tale imprimis, cui fides nostra tuto inniti possit,

Bell. c. 22. 90. Quod porro ratione tertia criminatur; nisi characterem hunc credamus, docere nos non posse, cur Baptismus, semel rite collatus, repeti non possit, id quam verè dicat, in sequentibus, Deo dante, dispiciemus.

91. Ex praecedentibus verò hoc constat, characterem Pontificium, quod nullo scripturae fundamento nitatur, firmamentum, quo consolatio de perpetuo & omnibus lapsis, fide ad Deum reversis, semper obvio pacto gratiae, in Baptismo semel cum Deo inito, nitatur, nequaquam esse.

92. Alter Baptismi ex sententia Pontificiorum effectus erat conferre gratiam ex opere operato. Hic, quod Baptismus conferat gratiam, verum esse agnoscimus, & supra probavimus: Quod ex opere operato gratiam conferat, accuratiori consideratione indigere existimamus. Quid igitur operis operati appellatione, seu propositione; sacramenta conferunt gratiam ex opere operato, sine bono motu utentis &c. intelligi velint Pontificij vetustiores & recentiores, inquiremus.

93. Vetustiores opus operatum fidei opponunt, & Sacramenta ex opere operato gratiam conferre, idem esse censent, quod Sacramenti usurpatio ejus est pretij & valoris, ut gratiam conferat, si maximè is, qui eo utitur, sit bono motu fidei destitutus. In qua sententia Scholasticos fuisse Chemnitius in examine sess. 7. concil:

eil: Tridentini, non levibus conjecturis, sed firmissimè aliquot ipsorum adductis testimonijs evincit.

94. Idem etiam ex recentioribus sensisse videtur Dominicus Soto, qui & Concil; Trid; tempore vixit, & eidem interfuit. *De nat. & grat. lib. 2. c. 10.* Hic enim infantes justificari dicit, non fide, sed solo Sacramento fidei, tanquam instrumento passionis Christi, quo, nullum affectus obicem, in adoptionem filiorum regenerantur.

95. Hi rectè à D. Luthero ejusque fidelibus in repurganda doctrinæ cœlestis veritate collegis & successoribus taxati & reprehensi sunt, id quod nobis pbaru haud difficile esset, nisi sententiæ illius jam ipsos etiam Pontificios pudere cœpisse videremus.

96. Recentiores enim, ut Gropperus, Alphonsus, & alij, disputationibus de opere operante & opere operato, nihil aliud intelligi ajunt, quam Sacramentorum veritatem non ex ministri operantis dignitate, vel merito æstimandum, sed ex Dei auctoritatis institutione, potentia & operatione. *Vide Chænitium in Exam. scilicet. 7. canon. 7. & 8. conc.*

97. Quibus etiam consentit Bellarminus, quando Sacramenta conferre gratiam ex opere operato idem esse dicit, quod conferre gratiam ex vi ipsius actionis Sacramentalis, à Deo ad hoc institutæ, non ex merito agentis, vel suscipientis. Quæ si vera Pontificiorum hoc tempore sententia esset, nec à collatione gratiæ fidem, ut in nostris Ecclesijs definitur secluderent, non magno opere de hoc effectu, litigandum. *Trident. Tomo 3. cont. 1. gener. cap. 1. lib. 2.*

98. Quod si omnino hæc est hodiernæ Romanæ Ecclesiæ sententia, quam recentiores Pontificij præ se ferunt; cur non expressè damnant errorem veterum Pontificiorum, maxime Scholasticorum de opere operato, quo Sacramenta gratiam conferre statuunt, etiamsi nec fides nec bonus motus utentis interveniat?

99. Restat tertius Baptismi fructus Pontificius examinandus, qui est, Baptismum tollere & delere peccatum, non quo ad peccatum tantum, sed & quoad vitium seu material e, ita ut in renatis nihil peccati amplius sit reliquum. Hunc effectum contra expressimas scripturas Baptismo affingi dicimus.

100. Contra verò statuimus, veram in Baptismo fieri peccatorum remissionem, at non per ablationem vitij, sed reatus, non ita, ut peccata in renatis, quoad materiale amplius non sint, sed, ut per Christum condonata & recta non imputentur.

C

Esse

101. Esse enim & manere quoad fundamentum & materiale etiam in renatis peccatum, tam est in scriptura explicatè, ut planè excœcatos & induratos esse oporteat, qui veritatem radiantem videre & admittere, nec possint, nec velint.

Roman: 7. 102. Et quidem ne in congerendis testimonijs simus prolixij, & numero magis, quam pondere certare videamur, quandò de Paulo renato utique, imò sanctissimo Spiritus sancti templo, pronunciat: Esse legem in membris ejus repugnautem Legi mentis, ita, ut, quod velit bonum, non faciat, sed, quod nolit malum, hoc faciat, an non in renatis peccatum, peccatiq; reliquias & infirmitates adhuc hæere sole clarius demonstrat?

Ephes. 2. 103. Eadem, quandò veterem hominem exuere, novum verò induere jubet renatos: (renatis enim scribit Paulus, quos per ministerium suum Deo genuerat) quandò exteriorem hominem corrumpi, interiorem verò de die in diem renovari asserit, an non idem irrefragabiliter ostendit?

2. Cor. 4. 104. Quid enim quæso aliud notant appellationes veteris & exteriores hominis, quam peccatum, imprimis originale, quod per propagationem continuam carnalem inde ab Adamo utique trahimus? Illud verò cum exui & de die in diem corrumpi in renatis docet, nimium profectò delirarem, nisi id in renatis existere crederemus. Rerum siquidem non existentium nulla possunt esse accidensia.

105. Taceo, quod exteriorem hominem corrumpi dicit, non in momento, sed de *die in diem*, per subsequentem videlicet successivam interioris hominis renovationem. Quod verè profectò dici nequaquam posset, si omnis peccati ratio in & per Baptismum tolleretur.

106. Pluribus idem probare supersedemus, ne soli lucem addere velle videamur: Propriam cujusq; conscientiam appellamus, an non sæpè vitiosos quosdam motus, etiam sanctissimis rebus occupati, sentiant? quod veterem hominem nondum planè exutum, sed peccatū in ipsis adhuc habitare potentissimè arguit.

107. Ab illis verò, quibus peccatum, in renatis reliquum, negare collubitum est, quærimus: Cum peccatū omnemq; peccati rationem in baptismo tolli sentiant, ita ut in renatis peccatum amplius sit nullum, quomodo in posteros propagari possit? Cum, quod quis non habet, in alium derivare posse non putes-

Argu-

108. Argumenta, quibus affirmatum suum probare solent Pontificij, consultò præterimus, & cum non sint hujus loci, ad ipsam *εὐχέλκσιμ* rejicimus. Ad finem baptismi quoad nos explicandum properamus.

109. Consistit autem finis ille in obligatione, qua Deo, nos per baptismum regeneranti, renovanti & in filios adoptanti, vicissim spondemus, & obstringimus, nos, corpore peccati per baptismum destructo, peccato non servituros imposterum, sed in novitate vitæ amaulaturos.

110. Sunt enim Sacramenta, ut alicubi Chrysostrmus illa nuncupat, pactiones quædam; in quibus quemadmodum mutua inter paciscentes interponi solet stipulatio: ita & in Sacramentis ea cernitur. Deus nos sibi confœderat, & nos ad vitæ sanctimoniam & puritatem illi vicissim obstringimur, dicente Apostolo: Quicumque Baptizati sumus in Christo Iesu, in mortem ejus baptizati sumus. Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem, ut quomodo Christus resurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ perpetuò ambulemus.

111. Quia verò ea est naturæ nostræ corruptio, ut etiam ij, qui ex aqua & spiritu Deo regeniti sunt, sæpè in peccata contra conscientiam prolabantur, non importunum videtur hîc considerare, nunquid ij, qui hoc modo post semel collatum baptismum lapsi sunt, certissima veniæ proposita spe ad Christum, thronum gratiæ, denuò confugere, remissionem peccatorum ab ipso petere & impetrare possint & debeant? Et, si hoc verum, utrum baptismi semel collati fructus ita sit evacuatus, ut Christo oleæ, ex qua per incredulitatem & peccata contra conscientiam excisi sunt, per baptismum novum denuò inserendi sint? Vel, si non, utrum opus sit Sacramento alio, quo, nulla amplius habita ratione scederis olim cum Deo in Baptismo, tanquam secunda naufragij tabula ex sævissimis peccatorum & diffidentiae fluctibus ad salutarem gratiæ portum enatare & emergere queant?

112. Primum negarunt olim Novatiani (etiam Cathari dicti, quod mundiciem & puritatem superbissimè mentirentur) contendentes, eos, qui persecutione durante ab Ecclesiæ communi-
ne descivissent, si, pœnitentia ducti, postea redirent, non recipiendos, nihil salutis reliquum dicentes, qui post baptismum peccassent.

C 2

Alte

Sexta quaestio.

Rom. 6.

*August. de
heresib. ad
Quod vult
deum ha-
resi. 38.
Itē Nice-
tas lib. 4.
thes Orth.
heresi. 27.*

Lib. 4. h. 8. 113. Alterum olim assertum fuit à Marcione, qui, Nizeta teste,
ref. 14. non semel tantum, sed iteratò & sæpiùs baptizabat; & ab He-
L. 1. c. 41. merobaptistis, qui, auctore eodem, quia quotidie peccamus, ne-
minem saluum futurum docebant, nisi qui singulis diebus sa-
cro baptisate tingeretur, unde & ἡμεροβαπτιστῶν fuerunt appel-
lati.

114. Postremum affirmant hodie Pontificij, docentes gratiam
Baptismi ad præteritorum tantum peccatorum remissionem va-
Cõc. Trid. sess 7. Bell. tom. 3. cõt. 4. gen. l. 1. c. 12. et 13. lere: post Baptismum perceptum, si quis in peccata prolatur,
nihil illi in Baptismi gratia esse consolationis atque præsidij, si
maximè pœnitentiam agens, vera fide ad eam redeat: Ad aliud
igitur Sacramentum, pœnitentiæ videlicet, decurrendum esse,
per quod denuò Deo reconcilietur & cœlestium bonorum hære-
ditatem consequatur.

115. Nos dictas sententias omnes erroneas & scripturæ minus
consentaneas existimamus, & contra primam quidem dicimus:
nullum peccatum esse tam atrox, nullum facinus tam crudele,
cujus remissio, si pœnitenti & fideli corde à Deo petatur, impe-
trari non possit.

116. Affirmati rationes sunt prorsus invictæ ex scripturæ sa-
cræ cum veteris, tum N. Testamenti clarissimis testimonijs atque
exemplis petitæ, quas, frontem perficuerit, imò profanissimus
fit oportet, quicumq; negare audet.

117. Et in veteri quidem Testamento Deus juramento inter-
*Ezech. 33.*posito confirmat, nolle se mortem peccatoris, sed ut converta-
tur & vivat; quo ipso an non omnibus, quantumvis maximis
peccatoribus, ac post acceptum initiationis Sacramentum in
atrocia peccata prolapsis, gratiæ suæ januam semper patere af-
ferit.

118. In Novo verò Testamento Christus, refectionis proposita
Matth. 11. ipse, omnes quotquot laborant & onerati sunt, ut ad se veniant,
Matth. 16. peramicè invitat; Apostolis omnibusque fidelibus Evangelij mi-
Iohan. 20. nistris non ligandi tantum, sed & solvendi claves concedit; Pe-
Matth. 18. tro quærenti, quoties fratri peccanti noxam remittere debeat,
Luc. 6. non septies, sed septuagies septies respondet, Patris sui cœlestis
Rom. 5. proposito exemplo; Paulus quoque gratiam remissionis pecca-
torum super peccatum per legem auctum, exuberare affirmat.
Quæ omnia pœnitentibus semper ad gratiam reditum esse li-
quidò probant.

Ex-

119. Exempla, idem probantia, sunt quamplurima, maximè illustre videtur exemplum Petri, ex aqua & spiritu utiq; renati, *Matth. 26.* qui postquam Christum non tantum abnegasset, sed & abjurasset, de peccato pœnitentiam agens gratiam consequitur; item Corinthij incestuosi, de quo Paulus; auditur inter vos fornicatio, qualis nec inter gentes, ut uxorem Patris sui aliquis habeat: qui tamen ad Ecclesiæ gremium se recipiens, non repudiatur, *2. Cor. 2.* sed consolatione erigitur, ne quo modo redundante tristitia absorbeatur.

120. Et hæc quidem contra Novatianorum errorem: Contra Marcionem verò & Hemerobaptistas, Baptismum semel verè rectè & legitimè collatum, ulla ratione, post quemcunque etiam lapsum, iterandum negamus: rationes haud leves afferri possunt, nos, quia res per se manifesta est, duas tantum attingemus.

121. Prima est firmitas fœderis, quod in Baptismo Deus nobiscum sancit, & per eundem obsignat, quod non momentaneum est, sed ex parte Dei æternum semperq; ratum (ut qui fidelis est & permanet, nec seipsum negare potest, si maximè incredulitate sua ab inito fœdere sapissimè homo resiliat) ita ut nunquam non per pœnitentiam reditus ad illud nobis concedatur, quod mox contra Pontificios probabimus. *2. Tim. 2.*

122. Alterum ex institutione Baptismi petimus, quæ cum firma iudicij de illo regula sit, neq; quicquam ratum habendum, quod illa non continetur, quam temerè Baptismus olim ab hæreticis repetitus sit, quivis facile agnoscat: cum huiusmodi iterationis in institutione nulla prorsus fiat mentio.

123. Denique contra Pontificios docemus: gratiam in Baptismo oblatam, collatam, & obsignatam, non ita per subsequentes lapsus, evacuari irritamq; reddi; quin quotiescunque, tuorum peccatorum seria pœnitentia ductus, ad eandem veram fidem se peccator recipit, iam virtute baptismi semel percepti in sinum gratiæ & misericordiæ Dei recipiatur; ut illi opus non sit, alio aliquo reconciliationis Sacramento.

124. Exemplo & testimonio suo id nos vel unicus Petrus abundè satis docere posset, qui à Baptismo suo gravissimè lapsus, cum iam pœnitentia acta gratiam Dei & remissionem peccati impetrasset, non per aliud Sacramentum, quam per Baptismum se

salvum reddi pronunciat, cujus figuræ inquiens, respondens
1. Pet. 3. Baptismus nos quoque salvos reddit,

125. Vbi notandum etiam venit, quod non in præterito inquit Petrus, Baptismus salvos nos reddidit, sub quo latere fortassis Pontificii possent, sed salvos reddit in præsentis (σώζει) vel hoc ipso etiam innuens gratiam fœderis, in Baptismo inibi, nunquam non, quotiescunque ad eam per veram pœnitentiam recurritur, obviam atq; expositam esse.

126. Ipsa quoq; promissio, institutioni Baptismi annexa, Pontificiorum hoc commentum, ejusq; impudentem assertionem fortissimè retundit, in futuro loquens; qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit: quo salutem, in hac quidem vitâ spe obtentâ, in alterâ verò re ipsa & plenè demum possidendâ, non fidei tantum, sed & Baptismo ascribit.

127. Accedit, quod fœdus in Baptismo inicum fœderi conjugali comparatur. Quemadmodum igitur maritus uxorem, quam in adulterio deprehensam, bono jure repudiare poterat, retinens, non ad aliud, quàm conjugii, semel contracti, fœdus revocat: ita Deus sponsam adulteram, fornicantem cum amatoribus multis, non ad aliud, quàm semel inicum spiritualis conjugii pactum reverti jubet, unde & fœdus æternum nominatur, dicente Domino apud Esaiam: in misericordia sempiterna misertus sum tui &c. Hominum siquidem incredulitas, ut supra bis repetebamus, fidem Dei evacuare non potest: & si non credimus, ipse fidelis permanet, negare seipsum non potest.

128. Septimum nunc definitionis membrum superest expendendum, quod erat de subiecto seu objecto Baptismi, hoc est, de Baptizandis, qui sunt homines, quotquot, caro de carne nati, ex aqua & spiritu renasci indigent.

129. Homines dum dicimus, Pontificios in Baptismi institutionem injurios & blasphemos fuisse censemus, qui Baptismi usum ad companas, salem, & alia inanimata inauguranda retulerunt, distitantes, sermonem baptismi non tantum ad homines intelligentes dirigi, sed ad creaturas etiam insensibiles.

130. Homines verò omnes cum dicimus, quotquot, caro de carne nati, ex aqua & spiritu renasci indigent, omnem excludimus respectum ætatis & sexus; adultinè sint, vel infantes, feminæ, vel viri.

131. Et

131. Et adultos quidem baptizandos nunquam fuit controver-
sum, quare probatione id indigere non existimamus: tantum
de vi verborum institutionis, hunc ordinem observandum dici-
mus, ut primum, in fundamentis doctrinae Christianae instituti,
ea reddant, post demum baptizentur.

132. Vtrum verò infantes baptizandi sint, postremo hoc seculo,
postquam religionis reformatio instituta est, magna contentio-
ne disceptari cœpit, negativam tenentibus Anabaptistis, affir-
mativam verò orthodoxis, quorum sententiæ nos etiam sub-
scribimus, quòd eam non stultæ rationis collectiunculis, sed so-
lidis scripturæ fundamentis suffultam videamus.

133. Etenim scriptura ad infantes seu τὰ βρέφη regnum cœlo-
rum pertinere, & neminem in illud ingredi pronunciat, nisi ex
aquâ & spiritu renatum: ex quo demonstratione prorsus necessa-
riâ concludimus, infantes quoque ex aqua & spiritu renasci o-
portere.

134. Eadem Christum introducit, perhumaniter infantes, ut
ad se veniant, invitantem, & ne arceantur, prohibentem, ex
quo ἀποδείκνυμι iterum colligimus, à medio ad Christum ve-
niendi nequaquam infantes arcendos. Hoc autem cum infanti-
bus unicum Baptismus sit, consequens est, illos, qui infantes
negant baptizandos, eos, quò minus ad Christum veniant, adi-
tu prohibere, quod impium.

135. Idem porrò demonstratione non minus necessariâ ex E-
phesios 5. colligimus, ubi inquit Apostolus: Christum dilexisse
Ecclesiam, & semetipsum exposuisse pro ea, ut illam sanctifica-
ret mundatam lavacro aquæ per verbum. Aut igitur Catabapti-
stæ infantes Ecclesiæ Christi membra imperitè, addo & impiè,
negent, aut lavacro aquæ per verbum mundandos & sanctifi-
candos agnoscant.

136. Sed & ipsa Baptismi institutio baptismum infantum irre-
fragabiliter comprobat. Iubentur enim illâ baptizari omnes
Gentes, quarum complexu etiam infantes comprehendi ne-
gari non potest, nisi quis fortè, quod scriptura universaliter
enunciat, particulare, hoc est, lucem tenebras dicere satagat.

137. Quid, quod & promissio fœderalis non minus ad infantes,
quàm ad adultos pertinet, vi promissionis Abrahamæ factæ: Ero
Deus tuus & seminis tui post te: &, Petro teste, cum ait: Vobis,
&

Actor. 3. & liberis vestris facta est promissio. Quæ igitur dementia est, si-
gnum fœderis promissi infantibus velle negare?

Coloss. 2. 138. Taceo nunc analogiam circumcisionis ad Baptismum,
qua fortiter evinci potest, æquè infantes Novi Testamenti ba-
ptizandos, quam veteris fuere circumcidendi.

Actor. 16. 139. Taceo praxin Apostolorum, quos integras sæpè familias,
v. 1. et 33. atque sic infantes quoque, partem videlicet familiæ, baptizasse
1 Cor. 10. constat: Taceo, quod & experientia edocti sumus, pædobapti-
smum jure divino præceptum, ut per quem aliquot ab hinc se-
culis Ecclesiam Deus collegit, Spiritu sancto quamplurimos do-
navit, & æternùm salvos reddidit.

140. Telam argumentorū, quæ Orthodoxæ huic de pædoba-
ptismo doctrinæ objici solent, nunc non retexemus: unicum
tantum, quo infantes fide destitutos & ob id baptizandos non
esse arguantur, considerandum videtur.

141. Nos, etsi invertere argumentum possumus, & quòd fide
ante Baptismum destituantur, ideo baptizandos, contendere:
quia tamen antecedens suum ita urgent, ut ne per Baptismum
quidem fidei capaces fieri posse sentiant, id quam verè sentiant,
nonnihil dispiciendum est, & eò quidem magis, quod hujus suæ
sententiæ ὁμοψύχως illos habere videmus & Pontificios & Cal-
vinianos.

Beza in 142. Et horum quidem alij fidem infantibus simpliciter dene-
quest. & gant, docentes non magis fidem, quam poenitentiam, in d, nullo
resp. prorsus modo, in infantes cadere: alij, quia vident, Sacramenta
sine fide inutilia & ociosa quædam spectacula futura, id, quod
sentiant, aperte profiteri non audent; dicere itaque cœperunt,
infantes propria actuali fide destitutos, habere autem fidem quan-
Vrs. part. dam inclinativam, hoc est, actu quidem fidem non habere, sed
3 explicat. δυνάμει tantum, eaq; remota per inclinationem: Quo ipso infan-
catechet. tibus fidem prorsus adimunt, & ex fidelium censu eximunt. Ab
eo enim, quod quis non habet, denominari non potest.

143. Pontificij aliquantò liberaliores videntur. Hi enim com-
pulsæ evidentia testimoniorum scripturæ, quibus per baptismum
ablui, justificari, regenerari, in filios adoptari & cœlestium
honorum hæredes scribi dicimur: hæc verò omnia sine fide con-
Hebr. 11. tingere nō posse animadvertens, cum sine fide impossibile sit pla-
Roman. 3. cerno Deo; & Paulus pronunciet, justificari hominem per fidem:
fidem

fidem sanè aliquam in infantibus agnoscunt, sed habitualem, *Conc: Tri-*
seu habitum quendam fidei coelitus infusum, oppositum ipsi *dent: sess:*
vacillissimo credendi actui: hoc est, fidem agnoscunt, quæ actu *7. can. 13.*
primo, non autem secundo & *ἐνεργεῖα* describatur. *Dom: Soto*

144. Nos contra statuimus, & fidem habere infantes cum ba- *de naturâ*
ptizantur, & actu etiam promissionibus divinis credere, hoc est, *& grat:*
& habituali & actuali fide præditos esse, licet, quomodo illam *lib. 2. c. 10.*
habeant, intelligentiâ nostrâ nos assequi non posse, haud diffi- *Bellar: de*
teamur. *bapt. c. 10.*

145. Et quidem habere infantes, cum baptizantur, fidem, tot *& 11.*
argumenta probant, quot eorum Baptismum paulò ante astru-
ximus. Si enim ad illos pertinet regnum coelorum, si ex aqua &
Spiritu renati, in illud ingrediuntur, si ad Christum per Baptis-
mum veniunt, si per lavacrum aquæ in verbo à Christo mundan-
tur & sanctificantur, si per idem salvi fiunt, si deniq; per baptis-
mum in promissum cum Deo foedus recipiuntur, fide utiq; sine
quâ Deo placere impossibile est, carere existimandi non sunt. *Heb. 11.*

146. Non habitu autem tantùm fidei, sed & credendi actu præ-
ditos esse infantes, testem habemus Christum ipsum, τὸς μικροὺς
(quâ appellatione etiam infantes comprehendi collatio versi-
culi 5. Matth. 18. cum vers. 15. Marci 10 ostendit) in se credere
affirmantem, quo sanè ipse credendi actus exprimitur.

147. Exemplum quoque Iohannis, ad salutationem Mariæ *Lucæ 1.*
matris Domini, in utero exultantis, non minus firmiter idem
comprobat. Si enim extraordinario modo vivacissimos ejus-
modi fidei motus in Iohanne, embrione adhuc, Spiritus S. ope-
ratus est; quid mirum, si eosdem adhuc hodiè in infantibus per
ordinarium regenerationis lavacrum operetur.

148. Atque hæc de infantum quoque Baptismo atq; fide bre-
viter dicta sufficere arbitramur: nunc expedienda quoque vide-
tur, nobilis illa juxta atque difficilis quæstio, quâ quæri solet,
quid de infantibus illis sentiendum, qui vel in utero moriuntur,
vel, vivi in lucem editi, morte præveniuntur, (nullo tamen in-
tercedente Baptismi neglectu, vel contemptu) antequam ad ba-
ptismum adduci possint, nunquid pro damnatis sint habendi?
Vtraque sententia auctores habet haud contemnendos: Aliis in
affirmantem, aliis in negantem sententiam concedere libet.

D

149. In

a. De fide: 149. In affirmantem concedunt ex Patribus Augustinus, *a* & ad Pet. c. hunc secuti Scholastici *b*, totaq; adeò Ecclesia Pontificia, in qua, 27. li. 1. de ut Dominici Soto *c* verbis utamur, constitutissimum est, nullum pecc: meri- parvulum absque Baptismo in re (quem in voto habere non potis, c. 20. et test) intrare regnum cœlorum.

seq. episto. 150. Verùm hi decepti videntur, falsâ opinione de necessitate Baptismi, † quam simplicem, absolutam, tantamq; esse persuasironymum. sunt, ut eâ Deum quoque implicari atque teneri credant.

b. Lomb: 151. Alij itaque, in quibus etiam ex Scholasticis est * Thomas, lib. 4. dist. ex recentibus verò D. Lutherus, omnesque illi, qui Dei auspiciis, hujusque ductu ex Romanâ Babylone egressi sunt, illiusq; c. lib. 2. de idolomania nuncium remiserunt, negantem tenent, eandem nat: & nos quoque tenebimus.

grat. c. 10. 152. Quod enim ad primum infantium genus, in utero videlicet extinctorum, certissimè persuasi sumus, gravissimam Christi sententiam: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu &c, nihil illos attingere. Nativitatem enim præsupponit, cujus cum illi compotes facti non sint, renasci quoq; per baptismum, ordinari-um regenerationis lavacrum, non potuerunt.

* Parte 3. 153. Quod verò ad utrosque, scimus, D E V M nullius etiam quest: 68. art: 2. maximi peccatoris morte delectari, ac proinde nec infantum ejusmodi: necessitatem verò Baptismi ethi non ita extenuamus, ut mandatum ejus, cum Mennone Anabaptista, omnium mandatorum minimum dicamus; scimus tamen ordinatam esse, non absolutam, cui nos Deus astrinxerit, se non item, posseque, extra ordinem etiam operari, quod alioquin ordinario modo se operaturum promiserat; scimus denique non privationem, sed contemtum Sacramentorum damnare, id quod exempla latronis & aliorum, qui sine baptismo decesserunt, & nihilominus cum Christo in paradiso sunt, evidenter ostendunt.

Bernbard: epist. 77.

154. Porro, ut, brevitatis causâ, prætereamus quæstiones alias, de quibus circa objectum Baptismi quæri solet, ut sunt, de monstris, infantibus inventitiis & similes, quæsitum fuit, de amentibus & furiosis, nunquid & hi baptismo tingi debeant, nec ne? Nos distinctione, cum Thoma, quæstionem decidi posse arbitramur.

Parte 3. quest: 68. art: 12.

155. Alij

155. Alijenim amentes & furiosi sunt nati, in quibus inde à nati-
vitate usque nullus unquam rationis apparuit usus: Alij sunt
facti, qui cum ante ratione præditi essent, furiosi & amentes e-
vaserunt.

156. Priores, quòd eorum eadem, quæ infantium, ratio est,
baptizandos esse non dubitamus: Posteriores verò tum demum
baptizandos censemus, situm, quando ratione erant integrâ,
voluntas in ipsis apparuit baptismum suscipiendi: sin minus, non
item. nisi forsan illius furoris luculenta intervalla sint, ut cum ad
mentem redeunt, institui, & baptizari queant.

157. Et hætenus de illis quæstionibus, in quarum considera-
tionem ipsa nos definitio deduxit. Quia verò baptismum, ut &
alia salutis nostræ instrumenta non ἀμέσως, sed ἐμμέσως, non
per semetipsum, sed per hominum ministerium dispensare Deo
placuit, consequens est videre, à cujusmodi hominibus Baptis-
mus rectè & legitimè administrari possit, & administratus va-
lear, ratusq; sit.

158. Anabaptistæ abusi ijs scripturæ locis, quibus Christiani in
universum omnes regale sacerdotium & facti Deo regnum & 1. Pet. 2.
sacerdotes dicuntur, contendunt, omnes promiscuè Christianos,
nullo habito respectu, an ministri Ecclesiæ sint seu legitimi my-
steriorum divinorum dispensatores, nec ne, haberinè possint, Apoc: 5.
nec ne, ut alia salutis organa, ita & baptismum administrare
posse; Pepuzianos veteres Hæreticos, alias Quintilianos dictos, August: de
imitati, qui Sacerdotium adeò commune faciebant, ut eo etiam
mulieres honorarent. heresib.
heresi 27.

159. Calviniani contra administrationem Baptismi ad publi-
cos verbi ministros ita astringunt, ut ad privatum quempiam, Calvinus
nulla prorsus ratione, quacunque etiam incidente necessitate, 4. institut.
illam pertinere censeant. cap. 15.
sect. 20.

160. Nos & administrationem Baptismi ordinariam publici
ministerij propriam esse, & necessitate urgente ad quemvis
privatum, imò & mulierem, pertinere censemus; utrumq; scri-
pturæ convenienter.

161. Hęc enim & Christum Apostolos peculiariter præ reliquo
hominum cœtu in orbem terrarum ad docendum non modò, Matth. 28.
sed & ad baptizandū misisse testatur, & eosdem atq; adeò omnes
fideles Evangelij ministros cooperatores Dei, & mysteriorum 1. Cor: 4.
divi-

divinorum dispensatores appellat, hoc ipso abundè satis com-
monefaciens, ordinariam Baptismi, ut & aliorum mysteriorum
divinorum, administrationem non nisi ad illos pertinere, qui à
spiritu sancto legitimè ad plantandum, rigandum & mysteria
Dei dispensandum legregati sunt.

162. Eadem verò deficientibus legitimis verbi ministris in casu
necessitatis non alios tantum privatos, sed mulieres etiam par-
Dent. 6. tem aliquam ministerij obijisse, verbum Dei tum privatim libe-
beris totiq; adeò familiæ domesticæ, tum publicè Ecclesiæ pro-
Iud. 4. ponendo, & Sacramenta initiationis imprimis administrando,
2. Reg. 22. exemplis longè clarissimis ostendit: illud quidem Deborah, Hul-
Luc. 2. dæ & Annæ Prophetissarum, Priscillæ quoque uxoris Aquilæ,
Act. 18. à qua præclarus ille primitivæ Ecclesiæ Doctor Apollo veræ fi-
Exod. 4. dei fundamenta hausit: hoc verò Zephoræ uxoris Mosis cir-
cumcidentis filium circumcissione coram Deo rata, aliarumque
pietissimarum foeminarum, quarum 1. Mach 1. & 2 Machab. 6.
mentio fit; quibus omnibus baptismum in casu necessitatis à
mulieribus administratum non minus efficacem esse, quam qui
ordinario modo ab Ecclesiæ ministris administratur, indubitato
colligimus.

163. Porro, quia sæpè contingit, ut ij, ad quos ordinaria Bapti-
smi administratio spectat, aut mali sint, omnis generis flagitijs
pessimè delibuti, aut Hæretici & Schismatici, quæstio moveri
solet, quæ etiam Cyprianum & concilium Carthaginense exer-
cuit, utrum Baptismus, ab ejusmodi ministris administratus, effi-
cax sit, ita ut baptizatis repetitione baptismi opus non sit?

164. Negativā olim amplexus est Cyprianus & Concilij Car-
thaginensis Episcopi; hodiè eandem amplectuntur Anabapti-
Memo in stæ. Nos contra affirmativam, statuentes & à malis ministris &
fund. doct. ab Hæreticis, modò institutio integra servetur, & hæresis in i-
Christia- psam baptismi substantiam non impingat, verum baptismum ad-
na. ministrari, nec de ejus efficacia quicquam dubitandum.

165. Quemadmodum enim baptismi substantiæ nihil decedit,
sive à bonis, sive à malis percipiatur, nec melius Sacramentum
(quoad substantiam) accipit, qui vera fide ejus particeps fit, quàm
eadem destitutus Hypocrita: ita nec eidem quicquam accedit,
vel decedit, nec melius, deteriusvé redditur, sive à bonis, sive à
malis ministris tractetur & dispensetur.

Talis

166. Talis enim est Baptismus, ut rectè Augustinus, & nos su- *Tract. 5.*
pra aliquoties monuimus, qualis ille est, in cuius potestate da- *in Iohan.*
tur, non qualis est ille, per cuius ministerium datur: & unus atq; *Tract. 6.*
æqualis est; non propter pares ministros, sed propter hoc: *Hic in Iohan.*
est qui baptizat. Ioh. 1.

167. Eodem ex fundamento nil nisi merum commentum esse *Th. part.*
deprehenditur, quod scholastici & tota hodiè Pontificia Ecclesia *3. quest.*
docent; ad baptismi integritatem, ut & aliorum Sacramento- *64. art. 8.*
rum, intentionem ministri requiri, qui si non intendat facere, *Conc. Tr.*
quod facit Ecclesia, sed malitiosè subtrahat interiorem suam in- *sess. 7. can.*
tentionem, etiamsi in actione & administratione Baptismi ser- *11. Bell. de*
vet formam institutionis, verum baptismum ab illo dispensari *Sacra. l. 1.*
negant: actionem videlicet Baptismi ab intentione instrumenti *bap. 27.*
potius, quam principalis agentis absurdissimè aestimantes.

168. Et hæc de præcipuis doctrinæ de Baptismo questionibus
dicta sufficiant: nunc, ut tractationi finem imponamus, de adia-
phoris quibusdam ritibus, ad actionem Baptismi solemnioribus
reddendam adhiberi solitis, breviter dicemus.

169. Pontificij ritus numerant quàm plurimos, & in ijs mul- *Bellar. de*
tos cum supersticiosos, tum impios, ut quibus virtutem Baptismi *bapt. c. 25.*
propriam, si non ex toto, ex parte saltem ascribunt: Nos illos *26. & 27.*
tantum retinendos censemus, qui & ordini atq; decori Ecclesia-
stico seruiunt, & utili ac pia commonefactione Ecclesiam erudi-
unt, & deniq; cum scriptura non pugnant.

170. Tales verò esse existimamus, exorcismum, abrenuncia-
tionem Sathanæ, confessionem fidei & similes. Hos enim ordi-
ni & decori Ecclesiastico servire, pia antiquitas, harum rerum stu-
diosissima, arbitrata est.

171. Sed & ad instructionem atq; ædificationem Ecclesiæ haud
parum conferunt, ut quæ per exorcismum admonetur, de mise-
ria generis humani propter peccatum, potestate Sathanæ, & de
vi atque efficacia Baptismi, quæ est profligare Sathanam, ejusq;
in homines illo tinctos dominium: per Sathanæ verò abrenun-
ciationem, fideique confessionem docetur, baptizatos alij nunc
domino Sacramento obstrictos, quæ agnoscere, religiosè co-
lere & venerari debeant imposteriorum; alterius vero domini, Sa-
thanæ videlicet, jugum, semel excussum, studiosè deinceps fu-
gere.

D 3

Deniq;

172. Denique cum scriptura sacra pugnate illos, à nemine huic
usque evictum arbitramur. Nam, quod quidam vim atq, effica-
ciam Baptismi per Exorcismum obscurari & imminui censent,
Th. par. 3. existimamus, objectionem hanc illorum contra Pontificios qui
quæst. 17. dem, exorcismo & exufflationibus pellendæ potestatis Diaboli
art. 3. Bell. vim tribuentes, militare, contra nos non item, qui illum non
de bapt. præstare & efficere, sed docere & adumbrare censemus, potesta-
cap. 25. tem Sathanæ à baptizato per baptismum profligari.

173. Vnde nec Ecclesiam ad usitatam illam verborum exorci-
smi formam alligatam arbitramur, sed liberam illi potestatem
esse agnoscimus, doctrinam hanc alijs verbis, scripturæ magis
consentaneis, explicandi & proponendi.

174. Cæterum, quia non adulti tantum, qui ipsimet Diabolo
nuncium voce remittere, & fidem Christi profiteri possunt, sed
& infantes, quibus, quia loquela destituunt, utrumq, negatum
est, baptizantur, rectissime in Ecclesia primitiva constitutum ju-
dicamus, ut certæ quædam, piæ &, quoad ejus fieri potest, doctri-
na & vita irreprehensibiles, deligerentur personæ, Patrini vulgò,
à Dionysio Areopagita susceptores appellatæ, à quibus bapti-
zandi sisterentur, quiq, ipsorum nomine de fide sponderent, un-
de & sponsores à Tertulliano dicuntur, & contra quasvis Diabo-
li tentationes de baptismo illorum aliquandò testarentur.

*De Eccles.
hierarch.
cap. ult.
Lib. de ba-
ptismo.*

175. Et hæc doctrinæ de Baptismo capita videntur præcipua,
de quibus veram scripturæ sententiam nos explicasse, sumus per-
suasi. Deum æternum Patrem, ardentibus votis oramus, ut in ve-
hac sententia animos nostros confirmare, & contra quasvis cor-
ruptelas præmunire dignetur, per Iesum Christum Dominum
nostrum, Amen.

F I N I S.

Theses de animarū statu post mortem.

Theses de Ecclesiā triumphante.

De sanctorū reliquiis et imaginibus eorū cultū, ceterisque eo spectantibus.
Them. Theol. de Sacramentis in gr̄e.

De notitiis Dei et voluntatis ipsius humanis animis nāa infitis et discipli-
nā ex cultis, D. Hofmanni, B.

Thesi de iustificatiōe hominis peccatoris coram Deo D. RUNGII.

Prop. de iustificatiōe gr̄a Flacianos Joh. Ferriarii.

Assert. Theol. de iustificatiōe hoīs coram Deo, Polyc. LYSERI.

Prop. repetentes summa dōe de iustitiā fidei ab opibz, M. Helsen, & M. Berzā

De Ecclesiā triumphante in caelis disputatiōes 2, quā una de sanctorū in vitā aternā
nā beatitudine agit M. Volkmari, altera de sanctorū cultū agit, M. Cameri.

Disp. de Providentiā Dei Wolfii.

Disp. 1. de Turcā ex c. 38 & 39 Ezob. in quā explicant. p̄st. 3.

1. qd fit goz Magoz, Būbal, Mesed, 2. qd p̄ hoc vocab. Turca significant
3. qd Turca sint flagella quō Deo castigat Ecclesiam. D. Salom. GESNERI.

Disp. altera de Turcā ex c. 38 & 39 Ezob. tota in refutandō duobz cap. posita, qd GESNERI.

Disp. 2. de Turcā, in quā tractat 1. de tempore ultima irruptionis Turcā in Ecclesiam. 2. de populo ad
loco dōe ubi ista evenient. 3. Cuias ob cūas Turca Christianis immittat. 4. Cuiā rāone sit repri-
mend. 5. Quo pacto et qbz armis tandem medietate fūditū sint delendi, qd GESNERI.

Prop. de Ecclesiā, HUNNII.

Thesi de Predestinatiōe D. FREDERI.

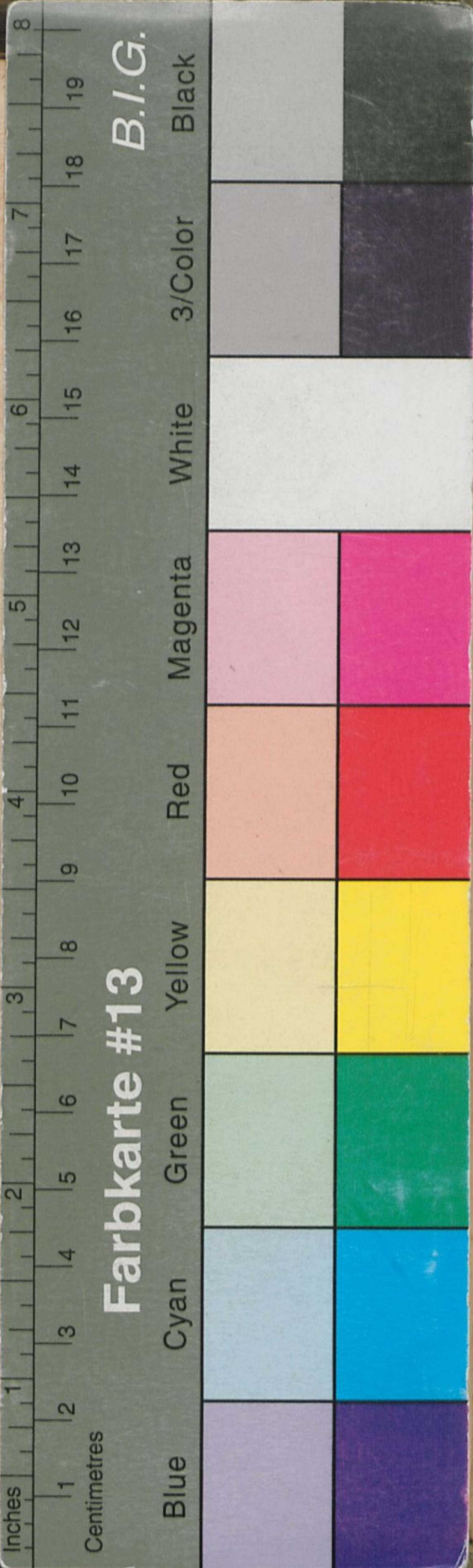
Dōe de reali communiōe idiomatū in unā P̄sonā Dni, M. Berndes.

Dōe de Baptismo capite p̄cipua D. RUNGII.

Thesi de Sacramentis in gr̄e GESNERI.

Them. Theol. de orali corporis Dni in cenā manducatiōe dicitur Eucharistia D. GESNERI.

Them. Theol. de communiōe idiomatū reali tertii gr̄i, D. GESNERI.

DOCTRINAE
de
BAPTISMO

42

Capita precipua, sub forma thesium tractata, &
divina Spiritus sancti benignè assisten-
te gratiâ,

PRÆSIDE DAVIDE

RUNGIO, SS. THEOLOGIÆ DO-

ctore & Professore in Academia VVie-
bergensi publico,

Ad publicam disputationem 30. Aprilis hora 6,
matutinâ instituendam proponit.

à

M. BARTHOLOMÆO BATTO
Hamburgensi.

WITEBERGÆ,

Typis M. Georgij Mulleri, Anno 159